

การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง
โรงเรียนวัดคลองชัน จังหวัดปทุมธานี

Development of Preschool Children's Life Skills by Implementing Simulation Activities
Watkhlongchan School Pathumthani Province

นิดา เทือกเทียน* ปิยลักษณ์ อัครรัตน์** และ จอมสุรางค์ ลิ้มปรีเสริฐกุล***

นักศึกษาปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**

อาจารย์ ดร., วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ***

Nida Thuakthean* Piyalak Akkratana** and Jomsurang Limprasertkul***

Graduate students Master of Education Program in Early Childhood Education,

Faculty of Education, Phranakhon Rajabhat University*

Assistant Professor, Dr., College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University**

Lecturer, Dr., College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University***

Corresponding author E-mail: Nidath270436@gmail.com

(Received: February 05, 2023; Revised: March 25, 2023; Accepted: April 21, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองที่โรงเรียนวัดคลองชัน จังหวัดปทุมธานี ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคลองชัน จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 58 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม โดยการสุ่ม 1 ห้องเรียน จาก 2 ห้องเรียน ซึ่งห้องเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองรวม 32 แผน และแบบสังเกตทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ทั้งหมด 4 ทักษะ คือ ทักษะการใช้เงิน ทักษะการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะ ทักษะการเดินทางด้วยยานพาหนะและทักษะการอ่านสัญลักษณ์ในชุมชน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสังเกตทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยระหว่าง 0.67-1.00 ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 50 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องแผนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองที่ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองมีทักษะชีวิตสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน

คำสำคัญ: สถานการณ์จำลอง, ทักษะชีวิต, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this research was to compare the life skills of preschool children before and after implementing simulation activities at Watkhlongchan School in Pathumthani Province. The study included a population of 58 boys and girls aged 5 to 6 years, studying in Kindergarten 3 from two classrooms in the

first semester of the academic year 2022 at Watkhlongchan school. The sample for the study included 28 preschool children from Kindergarten 3, room 2, selected using cluster random sampling. One classroom was randomly chosen from the two classrooms with similar characteristics. The research utilized several instruments, including 32 simulation activities, lesson plans, and a preschool children's life skills observation form. The observation form assessed four skills: managing money, behaving properly in public places, traveling in vehicles, and reading community signs. The inter-rater reliability of the observation form ranged from 0.67 to 1.00. The research duration was 8 weeks, with activities conducted 4 days a week, and each session lasting 50 minutes. The overall inter-observer correlation (IOC) was measured at 0.92. The statistical analyses applied in this research included the mean, standard deviation, and dependent t-test.

The results of the research indicated that preschool children's life skills improved significantly after implementing simulation activities, compared to their skills prior to the experiment. These findings were statistically significant at the 0.05 level, both overall and in each aspect of the skills assessed.

Keywords: Simulation Activities, Life Skills, Preschool Children

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทักษะชีวิตเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในพุทธศตวรรษที่ 21 พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2580 ได้ให้ความสำคัญกับทักษะชีวิต โดยเริ่มตั้งแต่การเกิดอย่างมีคุณภาพ การมีพัฒนาการที่สมวัย การพัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากร เป็นการสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทยและได้กำหนดให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยเป็นการออกแบบการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น ซึ่งเริ่มตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นในเรื่องของฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการ เช่น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การตั้งคำถาม ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์และการคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหาเป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต ซึ่งเป็นการปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัยและพัฒนาทักษะความสามารถในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาต่าง ๆ ความสามารถในการร่วมงาน การทำงานกับผู้อื่น การวางแผนพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อวางแผนในการใช้ชีวิต การมีทักษะชีวิตสามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-พ.ศ. 2564 ที่ได้ให้ความสำคัญต่อทักษะชีวิต โดยตระหนักถึงการวางรากฐานในการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ ควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และทักษะทางสังคมเพื่อให้เติบโตได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-พ.ศ. 2579 ในพุทธศตวรรษที่ 3 คือ การพัฒนาคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ต่อทักษะชีวิต โดยการส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะชีวิตและพฤติกรรมมารบิโรคที่ถูกต้องเหมาะสม มีภูมิคุ้มกันที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษา

ปฐมวัย คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง รวมถึงได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสุขและเหมาะสมตามวัยมีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัยและสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันสภาพสังคมเป็นยุคของโลกดิจิทัลและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก การเรียนรู้ทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยเป็นยุคที่ผู้คนทุกวัยต้องปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างสร้างสรรค์ ต้องเรียนรู้ทักษะในการดำรงชีวิต ทักษะทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสารและทักษะทางด้านอาชีพที่ทันสมัย ซึ่งการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปได้ยาก เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอาจส่งผลกระทบต่อค่านิยม วัฒนธรรม ทศนคติ การคิดและการตัดสินใจในการแก้ปัญหา รวมถึงการแสดงออกถึงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ซึ่งทักษะชีวิตเป็นทักษะที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต ทำให้ทุกคนรู้จักความต้องการของตนเอง รู้จักการคิดวิเคราะห์ การจัดการกับอารมณ์ความรู้สึก และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้าง สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในมาตรฐานที่ 6 “มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สภาพที่พึงประสงค์อายุ 5-6 ปี โดยมีตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 6.1 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน 6.2 มีวินัยในตนเอง และ 6.3 ประหยัดและพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ทักษะชีวิตถือเป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว การส่งเสริมทักษะชีวิตควรเริ่มจากครอบครัว เพราะเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ในการโอบอุ้ม อบรม ดูแลบ่มเพาะนิสัยให้เด็กมีจริยธรรมที่ดีมีวินัยที่เหมาะสม และเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นการหล่อหลอมบุคลิกภาพที่ดีให้กับเด็ก นับได้ว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าเพราะหากเด็กได้รับการเลี้ยงดูตอบสนองปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ก็จะส่งผลให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัย เป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถดูแลช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย เกิดกระบวนการคิด การแก้ปัญหาการสื่อสาร การเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างดี ส่งผลต่อการมีชีวิตที่มีความสุขสอดคล้องกับแก่นของการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มุ่งหวังให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม (ผ่องนภา พรหมเกษ, 2562)

การส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นทักษะพื้นฐานของเด็กปฐมวัย การพัฒนาทักษะชีวิตจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตนเองในอนาคต รวมไปถึงการเป็นพลเมืองเพื่อพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้น เด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริมทักษะชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสมกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย ซึ่งทางโรงเรียนวัดคลองชัน ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนวัดคลองชัน จังหวัดปทุมธานี ที่มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาเหมาะสมตามวัย เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาและส่งเสริมทางด้านการอ่านและการเขียนเพื่อเป็นพื้นฐานของเด็กให้ก้าวไปสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อย่างมีคุณภาพ จากการรายงานการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ระดับชั้นปฐมวัยของโรงเรียนวัดคลองชัน ประจำปีการศึกษา 2563 (โรงเรียนวัดคลองชัน, 2563) พบว่า เด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดคลองชันควรได้รับการส่งเสริมทางด้านทักษะชีวิตให้เหมาะสมกับวัยมากขึ้น

ในการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กจะต้องได้รับประสบการณ์ตรง และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเป็นการจำลองสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงเป็นการสร้างเหตุการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด มีการจำลองสถานการณ์

ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็กเพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ การแก้ไขปัญหาการตัดสินใจ และการวิเคราะห์สถานการณ์จากการสถานการณ์จำลองอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับศิริพร ศรีจันทร์ และ ชีรศักดิ์ อูปรมัย อุบไมยอิชัย (2564) กล่าวถึง สถานการณ์จำลองว่า เป็นการจัดกระบวนการสอนและจัดสภาพแวดล้อม ที่จำลองจากสถานการณ์จริง โดยเน้นให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ โดยมีข้อมูล กติกาในการเล่น และบทบาทที่สะท้อนความเป็นจริง รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ในสถานการณ์นั้น ซึ่งจะใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง การแก้ปัญหา และการตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลให้ผู้เรียนในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน สถานการณ์จำลองนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เนื่องจากการจัดสถานการณ์จำลองเป็นการจัดสถานการณ์ที่มีความคล้ายคลึงกับความเป็นจริง ผู้เรียนจะเกิดความสุขสนุกสนานพร้อมทั้งการพัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหา การกล้าคิด กล้าตัดสินใจและเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันก่อให้เกิดการส่งเสริมทักษะชีวิต ซึ่งขั้นตอนในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองในแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีผู้กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองอยู่หลายท่าน ดังเช่น ทิศนา แคมมณี (2563) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โดยมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ณัฐวัฒน์ ภิญโญจิต (2562) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน และพัชร อุ่นหะวงศ์ (2562) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง มีทั้งหมด 6 ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ทุกขั้นตอนมีส่วนคล้ายและแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเหล่านี้มาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ขั้นตอนที่มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยและสอดคล้องกับบริบทของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดคลองชัน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งสามารถสรุปได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ขั้นตอนที่ 2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ขั้นตอนที่ 3 ขั้นจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และขั้นตอนที่ 4 ขั้นอภิปรายผลจากการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยที่ต้องการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือคิดและตัดสินใจเมื่อพบเจอกับเหตุการณ์โดยเด็กสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในปัจจุบัน

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและสนใจที่จะส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นประโยชน์กับครูผู้สอนเด็กปฐมวัย และใช้เป็นแนวทางสำหรับส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โรงเรียนวัดคลองชัน จังหวัดปทุมธานี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนวัดคลองชัน จังหวัด ปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 58 คน จาก 2 ห้องเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคลองชัน จังหวัดปทุมธานี ได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้หน่วยห้องเรียนมีจำนวน 2 ห้อง ทุกห้องเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน สุ่มมา 1 ห้องเรียน จำนวน 28 คน

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

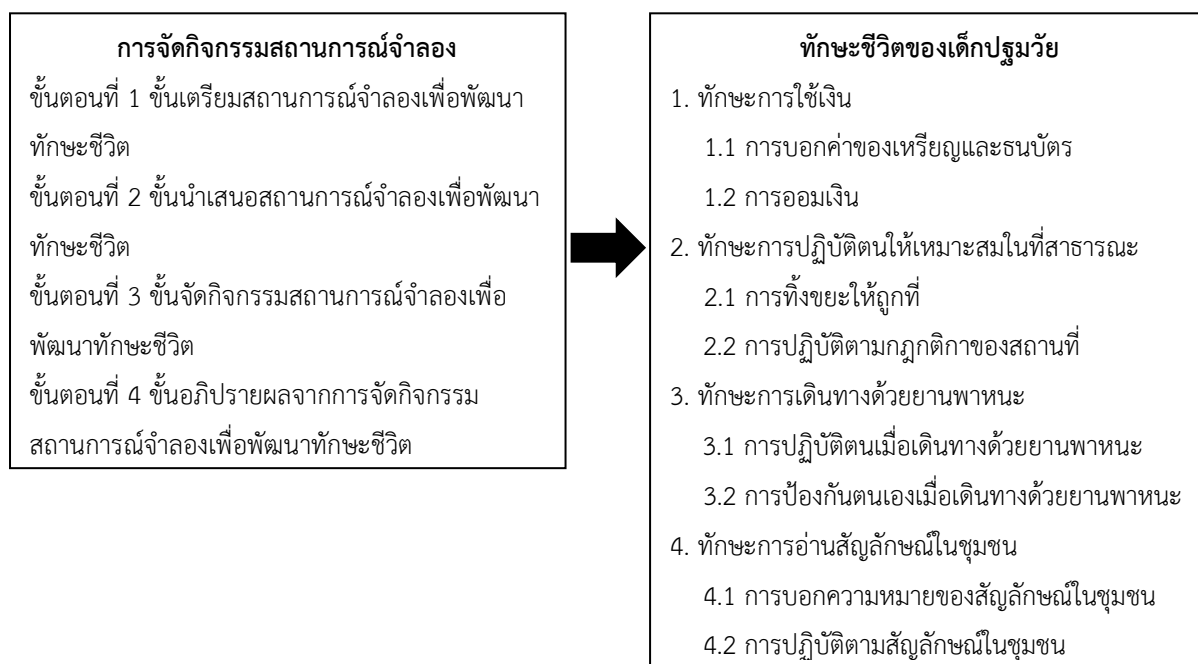
3.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง

3.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

3.3 พื้นที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนวัดคลองชัน จังหวัดปทุมธานี

3.4 ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 50 นาที รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 32 ครั้ง

3.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.6 สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีทักษะชีวิตหลังการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง

3.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือสำหรับการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.7.1 แผนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง และนำแผนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อประเมินค่าความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง คือ 0.92

3.7.2 แบบสังเกตทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาและสร้างแบบสังเกตทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย และนำแบบสังเกตทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อประเมินค่าความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67–1.00

3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.8.1 ผู้วิจัยสังเกตและเก็บข้อมูลทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสังเกตทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา สังเกตก่อนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง เป็นเวลา 1 สัปดาห์

3.8.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โดยใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 32 ครั้ง

3.8.3 เมื่อทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตและเก็บข้อมูลทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสังเกตทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย สังเกตหลังการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง เป็นเวลา 1 สัปดาห์

3.8.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.9.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมด้วยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent Samples)

3.9.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. ผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โรงเรียนวัดคลองชัน จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ดังที่แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองโดยภาพรวม

ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	n	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ผลต่าง	t	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$		
ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม สถานการณ์จำลอง	28	11.14	2.47	19.86	2.27	8.72	30.017*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยทักษะชีวิตหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองสูงขึ้นกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ($\bar{X} = 11.14$, S.D. = 2.47) และหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X} = 19.86$, S.D. = 2.27) และมีค่าเฉลี่ยของผลต่างเท่ากับ ($\bar{X} = 8.72$)

4.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โดยจำแนกเป็น รายด้าน ดังที่แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองโดยจำแนกเป็นรายด้าน

ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	n	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ผลต่าง	t	sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1. ทักษะการใช้เงิน	28	2.61	0.79	4.75	1.00	2.14	16.078*	.000
2. ทักษะการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะ	28	2.93	0.94	5.21	0.79	2.28	14.932*	.000
3. ทักษะการเดินทางด้วยยานพาหนะ	28	2.82	0.86	5.07	0.81	2.25	16.996*	.000
4. ทักษะการอ่านสัญลักษณ์ในชุมชน	28	2.79	0.79	4.82	0.94	2.03	15.545*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โดยจำแนกเป็นรายด้าน

1. ทักษะการใช้เงิน พบว่า ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.79) และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 1.00) และมีค่าเฉลี่ยของผลต่างเท่ากับ ($\bar{X} = 2.14$) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองมีทักษะชีวิตด้านทักษะการใช้เงินหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ทักษะการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะ พบว่า ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 0.94) และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X} = 5.21$, S.D. = 0.79) และมีค่าเฉลี่ยของผลต่างเท่ากับ ($\bar{X} = 2.28$) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองมีทักษะชีวิตด้านทักษะการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ทักษะการเดินทางด้วยยานพาหนะ พบว่า ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = 0.86) และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X} = 5.07$, S.D. = 0.81) และมีค่าเฉลี่ยของผลต่างเท่ากับ ($\bar{X} = 2.25$) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองมีทักษะชีวิตด้านทักษะการเดินทางด้วยยานพาหนะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ทักษะการอ่านสัญลักษณ์ในชุมชน พบว่า ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.79) และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.94) และมีค่าเฉลี่ยของผลต่างเท่ากับ ($\bar{X} = 2.03$) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองมีทักษะชีวิตด้านทักษะการอ่านสัญลักษณ์ในชุมชนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

หลังการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะชีวิตสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองทั้งภาพรวมและแยกตามด้าน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งทักษะการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ตามด้วยทักษะการเดินทางด้วยยานพาหนะ ทักษะการใช้เงินและทักษะการอ่านสัญลักษณ์ในชุมชน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีทักษะชีวิตที่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองนั้นเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองที่เด็กได้ลงเล่นสถานการณ์จำลองที่เป็นการจัดสถานการณ์ได้เสมือนจริงมากที่สุด รวมถึงการที่เด็กได้เรียนรู้จากการสังเกตและถ่ายทอดทักษะชีวิตจากประสบการณ์ตรงของตนเอง สอดคล้องกับธนา นพคุณ (2564) ที่กล่าวถึง การพัฒนาทักษะชีวิตซึ่งเป็นพื้นฐานสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตและควรได้รับการส่งเสริมตั้งแต่ในช่วงปฐมวัย การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตควรเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อที่เด็กจะได้นำทักษะชีวิตที่ได้รับจากการทำกิจกรรมไปปรับใช้กับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2556) ที่ได้ให้ความสำคัญกับทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย โดยกล่าวว่า ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและควรส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัยและยังทั้งนี้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่ให้ความสำคัญกับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย โดยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในมาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเด็กจะต้องช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน รู้จักการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และในที่สาธารณะ รู้จักใช้เงินหรือสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างประหยัดและพอเพียงเพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษา, 2560) ในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองที่พัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยนั้น เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง คือ การร่วมมือกันในการวางแผนเพื่อสร้างสถานการณ์ ร่วมกันกำหนดบทบาทในสถานการณ์และลงเล่นสถานการณ์จำลองด้วยตนเอง สอดคล้องกับศิริพร ศรีจันทร์ และธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอริชัย (2564) ได้กล่าวถึง กิจกรรมสถานการณ์จำลองว่า เป็นกระบวนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนด เน้นให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมในสถานการณ์จำลอง โดยมีข้อมูล ทักษะในการทำกิจกรรมและบทบาทที่สะท้อนความเป็นจริง รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ในสถานการณ์ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจที่จะส่งผลให้เด็กปฐมวัยตัดสินใจในลักษณะเดียวกันกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน ดังที่ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558) กล่าวว่า การสร้างสถานการณ์ต้องมีความใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด เมื่อผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกัน จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมจากประสบการณ์เดิมของตนเอง สอดคล้องกับ Bandura (1925 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2564) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากการสังเกตและลอกเลียนแบบ เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นจากการสังเกตและการเลียนแบบพฤติกรรม ทำให้การแสดงพฤติกรรมของเด็กแตกต่างกันไป ดังนั้นการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยนั้นต้องจัดกิจกรรมหรือสร้างสถานการณ์ให้สมจริงมากที่สุด เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และแสดงพฤติกรรมจากการสังเกตและเลียนแบบจากผู้อื่นที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อน ครูและอื่น ๆ เมื่อเด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือสถานที่ที่คุ้นเคย เด็กจะแสดงพฤติกรรมทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้าน คือ ทักษะการใช้เงิน ทักษะการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะ ทักษะการเดินทางด้วยยานพาหนะและทักษะการอ่านสัญลักษณ์ในชุมชนผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ โดยหลังการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง เด็กปฐมวัยมีทักษะชีวิตสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการสังเกตทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลนั้น พบว่า เด็กมีทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้านที่พัฒนามากขึ้น ส่งผลให้เด็กรู้จักการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว การรู้จักการแก้ปัญหา การกล้าตัดสินใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง การปฏิบัติตามกฎกติกาโดยสอดคล้องกับความรู้ ข้อปฏิบัติร่วมกันของสังคมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นผ่านการจัดกิจกรรม สถานการณ์จำลอง สอดคล้องกับ วราภรณ์ พรหมราช (2559) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองว่าเป็นกิจกรรม ที่ฝึกให้เด็กได้สังเกต รู้จักการแก้ปัญหาและการกล้าตัดสินใจ ซึ่งเด็กจะเข้าใจถึงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ได้ดีและยังสามารถ เชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ โดยในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองมีขั้นตอน 4 ขั้นตอนและเป็น กิจกรรมที่สามารถทำให้เด็กแสดงทักษะชีวิตของตนเองได้มากที่สุดผ่านบทบาทสมมติในสถานการณ์จำลองและเด็กได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเองทุกขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ขั้นนี้ครูสำรวจความต้องการ ของเด็กตามหน่วยการเรียนรู้ผ่านบัตรภาพ คำคล้องจอง การดูวิดีโอจากยูทูบ การไปสำรวจสถานที่จริง ซึ่งเป็นสื่อที่ช่วย กระตุ้นให้เด็กถ่ายทอดประสบการณ์เดิมและร่วมกันวางแผนในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง เด็กทุกคนมีโอกาสได้เลือก สถานการณ์ที่ตนเองสนใจและมีโอกาสได้ร่วมกันวางแผนในการจัดสถานที่ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ การสร้างสถานที่ การกำหนดบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ในสถานการณ์ เด็กจะถ่ายทอดในสิ่งที่ตนเองได้พบเห็นและเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติตามการวางแผนในขั้นตอนที่ 1 โดยเด็กร่วมกัน ทบทวนความรู้และสิ่งที่ได้วางแผนร่วมกัน วิเคราะห์บทบาทของแต่ละคนในสถานการณ์ว่ามีใครบ้างและทำหน้าที่ใดบ้าง รวมไปถึงการแบ่งหน้าที่กันของเด็กในการจัดสถานที่ ตกแต่งฉากและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีสภาพแวดล้อมเสมือนจริงมากที่สุด ขั้นตอนที่ 3 ขั้นจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็นขั้นที่เด็กได้ทำกิจกรรมในสถานการณ์จำลองที่มีการ จำลองสถานที่และบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเสมือนจริง โดยครูคอยกระตุ้นแล้วสร้างสถานการณ์ ให้เด็กแสดงทักษะชีวิต ในด้านต่าง ๆ ตามจุดประสงค์และมีการสลับบทบาทหน้าที่กันไปเพื่อให้เด็กได้เข้าใจถึงความรู้สึกและถ่ายทอดทักษะชีวิตผ่าน บทบาทที่ตนเองได้รับ และขั้นตอนที่ 4 ขั้นอภิปรายผลจากการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็นขั้นที่ เด็กทุกคนร่วมกันระดมความคิดร่วมกันและสรุปสถานการณ์หรือบทบาทที่แต่ละคนได้ปฏิบัติร่วมกันสนทนาถึงวิธีการในการ แก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อนำไปสู่สถานการณ์จริง โดยผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ สำคัญยิ่งในการกระตุ้นให้เด็กแสดงทักษะชีวิตหรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ซึ่งเด็ก บางคนอาจจะไม่กล้าแสดงออกและไม่กล้าถ่ายทอดความรู้สึก การกระทำหรือคำพูดที่ตนเองคิดออกมา การที่ครูคอยเสริมแรง โดยการใช้คำพูดชื่นชมหรือการประมือจะช่วยให้เด็กมีความมั่นใจในการแสดงทักษะชีวิตของตนเองเพิ่มมากขึ้น สอดคล้อง กับ Skinner (1904-1990 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2564) ที่ให้ความสำคัญกับการให้แรงเสริม (Reinforcement) โดยเลือกการเสริมแรงที่เหมาะสมกับผู้เรียน คือ ผู้วิจัยให้ความสนใจและคำชมแก่เด็ก เมื่อเด็กไม่กล้าแสดงออก ขาดความ มั่นใจหรือเกิดความรู้สึกเขินอายเมื่อปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนต้องให้ความสนใจและคำชมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความ มั่นใจและกล้าแสดงออกในขณะปฏิบัติกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมสถานการณ์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต นอกจากเด็กปฐมวัยจะมี ทักษะชีวิตที่สูงขึ้นแล้ว เด็กยังมีการรู้จักการแก้ปัญหา การสื่อสารถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ และการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ร่วมกับ ผู้อื่นในสถานที่สาธารณะ เด็กสามารถคาดเดาสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นและนำความรู้ใหม่ที่ได้รับมาพัฒนาความรู้เดิม สอดคล้อง กับ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget (1896-1980 อ้างถึงใน คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการพัฒนาทักษะชีวิต สำหรับเด็กปฐมวัย, 2562) ที่เชื่อว่า โครงสร้างของมนุษย์เราที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยการรับเอาความรู้ใหม่ เข้ามาและปรับโครงสร้างความรู้เดิมที่เด็กมีนำมาใส่ในสถานการณ์จำลองใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้ปรับตัวและสามารถนำความรู้ ใหม่มาเพิ่มความรู้เดิมเพื่อให้เกิดทักษะชีวิต ทั้ง 4 ด้าน การจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองจึงเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ สามารถเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการกระทำ ได้ลงเล่นกิจกรรม สำรวจ ทดลอง ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ถือ เป็นหัวใจสำคัญของการเริ่มต้นเรียนรู้ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง สามารถพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยได้ ทั้งภาพรวมและแยกตามรายด้าน คือ ทักษะการใช้จ่ายเงิน ทักษะการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะและทักษะการอ่าน สัญลักษณ์ในชุมชน ซึ่งหลังจากการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง เด็กปฐมวัยมีทักษะชีวิตที่สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม สถานการณ์จำลองซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองผ่านการทำกิจกรรมสถานการณ์ที่จำลองให้เสมือนจริงมากที่สุด ทั้งสถานที่และการร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ตามสถานการณ์นั้น ทำให้เด็กได้เข้าถึงสถานการณ์มากขึ้น เกิดความสนุกสนานและความกล้าในการแสดงพฤติกรรมอย่างมั่นใจและสอดคล้องกับทักษะชีวิตผ่านกิจกรรมได้เป็นอย่างดี เด็กได้แลกเปลี่ยนบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจและใช้สถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญให้เด็กแสดงทักษะชีวิตให้มากที่สุด กิจกรรมสถานการณ์จำลองจึงเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยได้

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ในการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยนั้น ครูควรศึกษาคู่มือและแผนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองให้เข้าใจก่อนนำไปใช้ ตลอดจนการจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในแผน เพราะทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองจะมีสื่อการสอนที่หลากหลายแตกต่างกันไป หากครูเตรียมสื่อหรืออุปกรณ์ไม่ครบถ้วนหรือไม่หลากหลายจะทำให้การจัดกิจกรรมไม่ราบรื่นและเด็กจะไม่เกิดความสนใจในการทำกิจกรรม

6.1.2 การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ควรมีการยืดหยุ่นเวลาในการจัดกิจกรรม ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนเวลาได้ตามความเหมาะสมและต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากเด็กทุกคนอยากรับบทบาทที่หลากหลาย มีการแต่งกายตามบทบาทต่าง ๆ จึงทำให้การจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองต้องใช้เวลาที่เพิ่มมากขึ้นจาก 50 นาที เป็น 60 นาที

6.1.3 เมื่อเด็กลงเล่นกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ครูควรให้แรงเสริมกับเด็ก เช่น การกล่าวคำชม การปรบมือ การชูนิ้วโป้งแล้วชมเด็กว่าเยี่ยมมาก รวมไปถึงการลงไปทำกิจกรรมร่วมกับเด็กเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและกล้าแสดงพฤติกรรมทักษะชีวิตมากขึ้น

6.1.4 การจัดสถานที่ก่อนจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ควรสร้างฉากหรือจัดสถานที่ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงให้เสมือนจริงมากที่สุด เพราะจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความมั่นใจ ความกล้าแสดงออกและอยากทำกิจกรรมสถานการณ์จำลองมากขึ้น

6.1.5 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคลตามบริบทของสถานที่นั้น ควรเป็นไปตามธรรมชาติมากที่สุด โดยไม่ควรกำหนดว่า ใครรับบทบาทใด ต้องทำหน้าที่อะไรบ้าง เพื่อให้เด็กแสดง พฤติกรรมทักษะชีวิตได้เป็นธรรมชาติมากที่สุด

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาหาแนวทางหรือวิธีการในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ด้านทักษะการใช้จ่ายเงินให้สูงขึ้น โดยเฉพาะในข้อที่ 1.2 การออมเงิน ซึ่งอาจเป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริงหรือการจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาให้เด็กสามารถตระหนักและเห็นความสำคัญของการออมเงินได้มากขึ้น

6.2.2 การจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองมีความสนุกสนาน เด็กปฐมวัยให้ความสนใจ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองสามารถนำไปพัฒนาทักษะชีวิตในด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล ความสามารถในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ

7. รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย. (2562). *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย life Skill Development for Early childhood 21008 หน่วยที่ 1-8* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2556). *การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย*. <http://pecerathailand.org/assets/pdf/19.pdf>
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). *80 นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: พี บาลานซ์ ดีไซน์ แอนพริ้นติง.
- ณัฐวัฒน์ ญญโณจิตร. (2562). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสู่ศึกษา ความสามารถในการป้องกันตนเองและความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงงาน* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ทิตนา แคมมณี. (2563). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนา นพคุณ. (2564). *การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- ผ่องนภา พรหมเกษ. (2562). *ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. นวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อความยั่งยืน. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ครั้งที่ 1 ประจำปี 2562. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. ประเทศไทย. http://conference.ksu.ac.th/file/20191031_5197464357.pdf*
- พัชร อุ่นหะวงศ์. (2562). *การพัฒนาการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้สถานการณ์จำลอง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.
- โรงเรียนวัดคลองชัน. (2563). *การขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนวัดคลองชัน ปีการศึกษา 2563*. ปทุมธานี: โรงเรียนวัดคลองชัน.
- วรางคณา พรหมราช. (2559). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบจิกซอร์และการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- ศิริพร ศรีจันทร์ และธีรศักดิ์ อุปรมย์ อุปไมยอิชัย. (2564). *179 วิธี รวมสูตรการสอน ฉบับกระเป๋*. กรุงเทพฯ: กู๊ดเฮดพรินต์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานয়รัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2564). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.